

Almanac de Interlingua

Numero 19 – Maio 2011

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Antique origines

Le philosophia grec, le vision christian super le corpore et le equivocos super le celibato.

Le relation inter le philosophia grec et le constitution del christianismo esseva fundamental ut ille movimento lassava de representar un secta in le interior del judaismo et se transformava in le plus importante religion in le fin del Antiquitate. [...]

Le platonismo, presertim le relectura facte per Plotino et su discipulos, attribueva al corpore un signification assatis negative: quasi que illo representava pro le anima un carcere del qual debeva liberar se cercante contemplar le divino. Basate in ille theoria, le gnosticismo ha representate, in le prime centennios del christianismo, un movimento multo forte et, malgrado combattite post le institutionalisation del credentia post le edito de Constantino, ha resistite ad puncto de lassar marcas in varie textos del litteratura christian. Con le reappropriation del platonismo in le philosophia et in le Theologia Christian Medieval per le manos de Augustino de Hippona, approfunda le dualismo et dicotomia inter corpore et anima. Dum le corpore es considerate impur et mundan, le anima es pur et divin. Con le “ecclesiocentrismo medieval”, le divinitate es attribute directemente ad Ecclesia. Et il es in ille contexto historic-philosophic que yo insere le question del sexualitate. [...]

Le institution del celibato se debe ad ille vision pejorative del corpore et del desiros que de ille se origina. Assi, le ideal de puritate de un ministro de Christo non pote compartir del impuritate proprie del sexualitate. Tal postura non possede ullo de evangelic, nam le thema non participa del centro del predication de Jesus que haveva essite fixe per le communitates de Marco, Luca et Johannes. Ubi noi trova un tractamento directe al thema es in le epistola de Paulo (1me Corinthios 7:7-9): “Voleva yo que omne viros esseva como yo; ma cata un ha de Deo su proprie gratia; iste un, ille altere. Tamen, al non-maritatos et viduas, yo dice: il es melio que remane como yo. Ma, si voi non pote guardar continentia, vos marita, nam es melio maritar se que viver abbrasate”. Secun ille, le facto de contraher un matrimonio non es criterio pro le diminution in le ministerio, nam il es melio maritar se que viver abbrasate. Ja in le vaste litteratura non canonic, cognoscite depreciativemente como “apocryphe”, le thema del sexualitate es recurrente et, benque illo pote representar un parte, ha origine in communitates christian como lo de Philippo et Maria Magdalena, qui esseva ubicate in certe regiones predicante et vivente de accordo con le proposition del Regno. Le dialogo de Petro et le altere apostolos in le *Evangelio de Maria Magdalena* es punctual: “Petro, tu sempre esseva exaltate. Nunc yo te vide competente con un femina como adversario.

Ma, si le Salvator la ha facte meritatrice, qui es tu pro rejectar la? Certemente le Salvator la cognosce ben. Inde haber la amate plus que a noi. Es, plustosto, le caso de nos avergoniar et assumer le viro perfecte et nos separar, como Ille nos ha mandate, et predicar le Evangelio, non creante ulle regula o lege, ultra lo qui le Salvator nos ha legate”.

Al fin, le institution del celibato est intimemente ligate al establimento del poter et dominio super le corpore como un fortia in perpetue opposition con le puritate et le ideal del perfection. Ad ille fugita, et non al celibato in se, noi pote assumer, in multe aspectos, attribuer le actitude pedophile que terrifica le hierarchia ecclesial hodie. Le rejection et le repression, in posto del comprehension, pote redundar in le actitude pedophile, constante de un societate malade, ubi le Ecclesia es plus postulate por le rolo que deberea cumplir in defensa de qui ha minus condition de defender se.

Scripte per André L. Barroso, professor doctorante de Historia del Unicamp (Universitate de Campinas), pro le revista *Aventuras na História* (edition 85, aug 2010). Traducte a Interlingua per Gibrail W. Caon.

Le homine qui calculava

Tres dies de post, nos nos approximava a un parve burgo appellate Lazakka quando nos trovava, cadite in le cammino, un povre viaggiator ferite.

Nos le succurreva e audiva le reporto de su aventura. Su nomine esseva Salem Nasair, e ille esseva un del plus ric negotiatores in Bagdad. Quando ille veniva de Basora poc dies retro con un grande caravana, ille esseva attaccate per un turba de persas, nomades del deserto. Le caravana esseva spoliata, periente quasi tote le componentes per le manos del beduines. Ille, qui esseva le chef, salvava su pelle per occultar se in le arena, inter le cadaveres de su sclavos. Quando ille finiva le relation de su disgratias, ille nos demandava con voce angustiante:

– Esque vos, musulmanes, ha fortuitemente qualche cosa a mangiar? Io quasi mori de fame!

– Io ha solmente tres panes – respondeva io.

– Io porta cinque panes – diceva juxta me le ‘homine qui calculava’.

– Ben, que nos junge ille panes e que nos face un societate unic – suggereva le sheik. Quando nos arrivara a Bagdad io vos promitte pagar con octo monetas de auro le pan que io mangiara.

Dicite, facite. E le die sequente, al crespusculo, nos entrava in le celebre citate de Bagdad, le perla del Oriente.

Transversante le placia, nos incontrava con un grande corte. Avante veniva, super un vigorose cavallo, le poterose Ibrahim Maluf, un del ministros del califa de Bagdad.

Quando le ministro videva le sheik Salem Nasair in nostre compania, critava, stoppante su poterose escorta, e ille le demandava:

– Que ha evenite, amico mie? Per que io te vide arrivar a Bagdad, immunde e mal vestite, in le compania de duo homines que io non cognosce? – Le sheik narrava in detalios al poterose ministro toto lo que le eveniva in le cammino, faciente le melior elogios respectu a nos.

– Paga sin perdita de tempore a iste duo estranieros – ordinava le ministro. E, extrahente octo monetas de auro de su bursa, ille los dava a Salem Nasair, insistente:

– Io vole portar te ora al palatio, nam le Commendator del Credentes securmente desira esser informate super iste nove affronto que le beduines practicava, occidente nostre amicos e spoliante caravanas in nostre frontieras.

– Io va lassar les, amicos mie – diceva Nasair, ma primemente io desira regratiar a vos le grande servicio que vos me ha prestate. E, pro complir mi promissa, io vos pagara per le pan que si generosamente vos me dava. E, adressante al ‘homine qui calculava’, le diceva:

– Pro tu cinque panes, io te dara cinque monetas.

E tornante a me, ille concludeva:

– E a te, Bagdali, io te dara tres monetas per le tres panes.

Con grande sorpresa nostre, le calculista respectuosemente objectava:

– Pardon, oh, sheik! Le division assi facite essera multo simple, ma illo non es mathematicamente exacte. Si io dava 5 panes, io debe recipere 7 monetas; e mi companion, le bagdali, qui solmente dava 3 panes debe recipere un moneta.

In le nomine de Muhammad! – diceva le ministro Ibrahim, vivemente interessate in le caso – Como justifica tu, estraniero, si disparate forma de pagar 8 panes con 8 monetas? Si tu contribue con 5 panes, per que tu demanda 7 monetas? E si tu amico contribueva con 3 panes, per que dice tu que ille debe recipere solo un moneta?

Le ‘homine qui calculava’ se approachava al poterose ministro e assi le parlava:

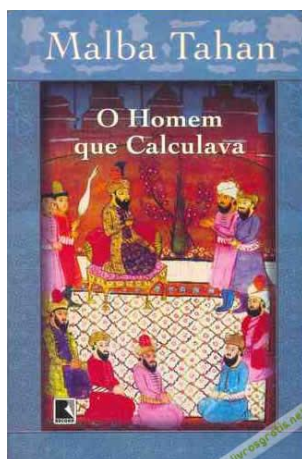
– Io vos va probar que le division del monetas facte in le forma proponite per me es plus juste e plus exacte. Durante le viage quando nos habeva fame, io extraheva un pan del cassa e lo partiva in tres peciettas, un pro cata un de nos. Tote le panes, que esseva 8, esseva dividite in le mesme forma. Il es evidente, in consequentia, que si io habeva 5 panes, io dava 15 peciettas; si mi companion habeva 3 panes, ille dava 9 peciettas. Assi, il habeva 24 peciettas, del quales cata uno de nos mangiava 8. Ben, si de mi 15 peciettas io mangiava 8, io realmente dava 7; e mi companion, qui habeva 9 peciettas, mangiante 8, ille solmente dava 1. Le 7 que io dava e illo que le bagdali dava esseva le 8 que le sheik Salem Nasair mangiava. Consequentemente, il es juste que io recipere 7 monetas e mi companion 1.

Le ministro, post haber elogiate le ‘homine qui calculava’, ordinava que 7 monetas esseva date a ille, nam io habeva directo a 1 moneta. Le demonstration logic e perfecte presentate per le mathematico non admitteva ulle dubita.

– Ille division – diceva le ‘calculista’ – es mathematicamente exacte, ma illo es imperfecte ante le oculos de Deo.

E prendente le 8 monetas in su mano ille los divideva in duo partes equal. Ille me dava un de illos e ille prendeva le altere.

– Iste homine es extraordinari – critava le ministro. Ille non acceptava le division proponite del 8 monetas in duo partes de 5 e 3, in le qual ille esseva favorite; ille demonstrava haber directo a 7 e su companion a solo 1, ma al fin divideva le 8 monetas in duo partes equal, repartiente los con su amico.

Júlio César de Mello e Souza (1895-1974), plus cognite per su heteronymo Malba Tahan, esseva un scriptor e mathematico brasilian qui deveniva famose per su historiettas passate in le Oriente e per su maniera creative de inseniari mathematica. Su plus ben cognite libro es *O homem que calculava*, un collection de aventuras plen de problemas mathematic vivite per un calculista persian de nomine Beremiz Samir in le Bagdad medieval. Le imaginative scriptor, qui elevava sapos quando infante, scribeva ancora un biographia pro su heteronymo, secundo le qual Malba Tahan nasceva proximo a Mecca in 1885, studiava in Cairo e Istanbul, viaggiava per tote Asia con le pecunia heredate de su patre, scribeva libros in arabe super lendas e mores, e moriva in 1921 in un battalia per le libertate de un minoritate ethnic in Arabia.

Le anno passate, le interlinguista chilen Patricio Negrete discoperiva le historias per Malba Tahan e ha traducte algunos del espaniol a Interlingua, como iste que vos ha lecte.

Alcun citationes per le calculista Beremiz Samir

“Ingrate es celle qui oblida su patria e amicos del infantia quando ha le allegressa de trovar in le vita le oasis del prosperitate e del fortuna”

“Le geometria existe, como diceva le philosopho, per tote parte. Il es necessari, totevia, oculos pro vider lo, intelligentia pro comprender lo e anima pro admirar lo.”

“Le homine solo vale lo que ille sape. Saper es poter. Le sagios educa per lor exemplo e il ha nulle cosa que subjuga le spirito human plus suave e profundemente que le exemplo.”

“Cultivar le scientia per le utilitate practic, immediate, es perverter le anima del proprie scientia.”

“Sin le sonio e le phantasia, le scientia se degenera.”

“Laudate sia Allah, qui creava le femina, le amor e le mathematica.”

Quatro curte notitias del lingua catalan

Malgrado le 200 milliones de euros dispense per le Generalitat de Catalunya in le ultime septe annos pro fomentar le cognoscentia e le uso del catalano, se ha reducte le dominio de iste idioma.

Secundo le ultime *balanç* del Secretaria de Politica Linguistic, le catalano es le octave lingua in le blogosphaera, le decime in traduction, le dece-quarte in presentia in Google, le dece-quinte in Wikipedia e le vintesimo in edition. Le dominio .cat es considerate le secunde plus secur del mundo. Assi mesmo, le personas qui usa le catalano como lingua habitual in Catalonia ha diminute, passante de 46% a 35% in cinque annos.

Controlate per Josep-Lluís Carod-Rovira, le vicepresidente de Catalonia, le SPL explica iste reduction con altere datos. Inter 2003 e 2008, le gente qui declara usar tanto le catalano como le espaniol con assiduitate augmentava de 4,7% a 12%. Ultra illo, le arrivata massive de immigrantes nordafrican e latinoamerican durante le ultime decennio pesava in favor del castiliano. Actualmente, 17% del population de Catalonia es formate per immigrantes – ration per que 2% del gente ha le arabe como prime idioma hodie contra 0,2% in 2003. Il ha ancora 4,6% qui non usa ni castiliano, ni catalano e ni arabe como prime lingua. Le recerca se basa in 7140 interviews facte con citatanos catalan con plus de 15 annos de etate. On distacca ancora le crescentia international del catalano, hodie plus inseniate in universitates que le nederlandese o le greco classic.

Con le objectivo de fomentar le uso public del catalano, on presentava in 2005 le campania popular *Dóna corda al català*, focalisante le publico inter 18 e 29 annos de etate. Ab tunc, on ha facte campanias pro sensibilisar le population parlante le catalano habitualmente a fin que on mantene iste practica in tote le circumstantias. Le subventiones pro avantagiar le uso del catalano in le cine se concretisa in le auxilio fornite a trenta-un interprisas pro le postsynchronisation de 130 films e le subtitulation de altere 12, e le postsync e subtitulation simultanee de duo plus. Le ultime sex annos, plus que 4,5 milliones de spectatores ha viste pelliculas in catalano.

Con relation al divulgation international del lingua, on ha stablite accordos de cooperation in politica linguistic con territorios como Quebec e Flandra. De altere parte, se ha intensificate le relationes con pais plurilingue como Estonia, Polonia, Scotia e Taiwan, interessate in cognoscer a prime mano le modello de immersion linguistic, le politicas de promotion del lingua e le mesuras legislative impulsionate per le SPL. Con le auxilio del Institut Ramon Llull, le lingua catalan esseva presente al feria del libro de Frankfurt e al expolinguas de Paris e de Berlin.

Secundo le datos del barometro de consumo cultural del Fundacc (Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura), 92% del films que on ha viste in Catalonia le ultime duo annos es in castiliano, durante que 4% es in catalano e 4% in altere linguas, in su version original. Le castiliano predomina in le videojocos con 82%, contra 2% del catalano e 16% del altere linguas. Le libros se lege 71% in castiliano, 24% in catalano e 5% in altere linguas.

De un population catalan total de 6,4 milliones, 84 mille es spectator de cine in catalano contra 2,1 milliones in castiliano e 103 mille in altere linguas. Le gruppo etari que ha plus augmentate es inter 35 e 39 annos.

In le initio de 2010, on faceva circular per le Internet un e-posta con le titulo *El castellano: ¿dialecto del catalán?*

Le suggestion es fantasiose secundo le linguistas. Le castiliano es le prime idioma moderne a standardisar se in tote Europa, gratias al *Gramática de la Lengua Castellana* publicate per le humanista Antonio de Nebrija in 1492. Le idioma catalan esseva tunc formate per un ample numero de dialectos, e le prime travalios que essayava normalisar lo esseva conducte per grammaticos castilian, inter le quales le proprie Nebrija. Hodie, un position linguistic ben acceptate es que le assi nominate lingua catalan es vermente un dialecto del provençal – le *barceloní* –, lingua cuje territorio original se extendeva de Liguria a Alicante.

Espaniol e italiano perde prestigio in le Union Europee

Le Officina Europee de Patentes (EPO in le abbreviation anglese) solo acceptara registros in anglese, francese o germano. Le recente decision per le Union Europee causa grande dissatisfaction a Espania e Italia, que promitte recurrer al Tribunal Europee de Justitia a fin que lor linguas national non sia rebassate a secunde plano intra le organisation.

Le restriction ha como scopo simplificar le procedura pro registrar patentes e melioramentos, considerate morose in comparison con Statos Unite e Japon, paises que utiliza exclusivamente le lingua anglese pro iste finalitate. Le regulas actual obliga a que le patente se registra in le pais ubi le invento essera commercialisate. Dunque, pro attinger tote le 500 milliones de consumidores del Union, un nove patente debe traducer se a un vintena de idiomas.

Le argumentos in favor del tres linguas electe es previsibilemente economic plus que linguistic. Le compania que sollicita plus registros annualmente es le nederlandese Phillips, que usa sempre le lingua anglese. Illo sol patenta plus que tote Espania, que in 2009 representava solo 1,26% del total europeu. In le mesme anno, le patentes in francese totalisava 14,6% e los in germano 41,2%. Considerate le locomotiva del Union, Germania ha ancora le sede del Officina, in München.

Per le nove regula, le requirente qui utiliza un lingua “non-EPO” deberea presentar intra un mense un version traducte a un del tres linguas “EPO”, sub risco de que su petition sia disconsiderate. In practica, le patente essera plus costose in le paises que non usa un idioma “EPO”, ja que le traduction debe pagar se per le requirente.

Concluse le censo chinese

Dece milliones de censores recontava le population de China le anno passate. Le datos collecte informa que illo ultrapassa 1,34 milliardos de habitantes – un augmentation de 74 milliones in le ultime decennio. Secundo le governmento, celle pais haberea 400 milliones de personas plus si on non habeva infortiate le lege del filio unic in le 1970s. Tamen, iste politica ha essite reconsiderate perque le population juvene non se repone in quantitate sufficiente pro sustener le crescente economia. Le taxa de natalitate actual es 1,54 filio per femina. Si le rhythm demographic hodierna se mantene, in 2050 il habera un persona pensionate pro cata duo travaliatores.

Un internet pirata

Peter Sunde, le cognite experto in technologia del information qui ha defense ideas anticopyright per su sito *The Pirate Bay*, propone ora organisar un rete mundial pirata, commandate per hackers. Secundo ille, iste esserea le sol maniera de impedir que governmentos blocca le accesso del citatanos a informationes. Ille cita como exemplos

le censura in China e le recente episodio in que le governmento del Statos Unite succedeva disactivar per alcun tempore le site Wikileaks.

Dictionarios de Interlingua online

In le pagina electronic <http://interlingua.rene-grothmann.de> on trova dictionarios de Interlingua in anglese, espaniol, germano e italiano. Ultra le varietate de idiomas, iste dictionarios pare plus actualisate que le *Interlingua-English Dictionary* disponibile in le sito del Union Mundial pro Interlingua. Ora le editor poteva incontrar le parolas *scarpas de gymnastica* e *soda*, equivalente al terminos anglese *sneakers* e *soft drink* respectivamente. Como explicate in le edition de martio ultime (numero 17), tal parolas non appare in le dictionario official del UMI, de 1951. Le editor regratia a Patricio Negrete per iste bon indication.

Minihistoria monetari gania version plus complete e actualisate

Le articulo *Minihistoria Monetari: del Roma ancian al gobalisation* passava per un revision le ultime februario. Ultra actualisar le datos usque a celle mense, le nove version se accresceva de plus informationes e inclusive ganiava un nove capitulo. Iste revision esseva demandate per Thomas Breinstrup, qui proponeva includer le obretta in le bibliotheca electronic gratuite de UMI (www.interlingua.com/e-libros). Le lectores interessate ja pote accessar le nove texto in le blog del Almanac de Interlingua (<http://almanacdeinterlingua.blogspot.com>) o sollicitar lo per e-posta al editor. Multe gratias a Aender dos Santos, director del blog, e a Donald Gasper, qui divulgava le nova in Facebook.

Datos e datas

A cata die del anno 2010 on inviava in media 294 milliardos de e-postas in le mundo. De illos, 89 per cento esseva spam.

Secundo recercas, 70 per cento del brasilianos non memora plus pro qual deputato federal illes votava in le penultime electiones.

Venetia recipe annualmente 333 touristas pro cata un de su habitantes. Le urbe alberga cata anno 20 milliones de visitatores. Su population fixe es 60 mille, e iste numero es cadente. In 2030, il potera non plus haber venetianos in Venetia.

Secundo un reporto del Departamento de Securitate del Statos Unite, 11 milliones de immigrantes vive in le pais in situation illegal. De illes, 56 per cento es mexicanos; 22 per cento de altere partes de America Latin; 13 per cento de Asia; e 6 per cento de Europa e Canada.

Le 5 maio, le membros del Communitate de Paisas de Lingua Portugese celebra le *Die del Cultura Lusophone*.

Le 6 maio, le stato Rio de Janeiro commemora le *Die del Mathematico*. Iste data esseva selecte perque signala le anniversario del mathematico Malba Tahan, nate in celle stato.

Le 25 maio es mundialmente celebrate como le *Die de Africa*.